

Internetonderwerp: varkensgezondheid

Verantwoord 'van Feed naar Food'

Op het eerste lustrum van het PIC-Coppens-symposium Hogere Varkensgezondheid was luchtfiltratie één van de belangrijkste items. Dat bepaalt het verschil tussen wel of niet geïnfecteerd worden met PRRS en Mycoplasma, stelde GD-dierenarts Tom Duinhof.

Varkenshouderij | Tekst en foto's: **Rian Weemen**

Half januari organiseerden Coppens Diervoeding en PIC voor de vijfde maal het Praktijksymposium Hogere Varkensgezondheid, dat net als de afgelopen twee jaar plaatsvond in het Willem II-stadion in Tilburg.

Volgens dagvoorzitter Wyno Zwanenberg, voorzitter van de Nederlandse Vakbond Varkenshouders, is er in vijf jaar tijd veel veranderd. Tijdens het eerste symposium kwam volksgezondheid nog

niet ter sprake en lag de focus op de vraag of varkenshouders massaal moesten overschakelen op een SPF-status om de diergezondheid te verbeteren. Anno 2011 is diergezondheid rechtstreeks gekoppeld aan volksgezondheid en inmiddels ontaard in een heftige maatschappelijke discussie. Daarbij staan onderwerpen als MRSA, megastallen, Q-koorts en ESB� centraal. "De focus van de samenleving op het anti-

bioticagebruik in de dierhouderij is enorm toegenomen en daardoor is het ook een belangrijk politiek item geworden. Omdat de volksgezondheid in het geding is, heeft het ministerie van LNV in 2008 veehouderijbreed een Taskforce opgezet. Een plan van aanpak moet het antibioticagebruik verminderen en convenantafspraken moeten leiden tot een oplossing voor het resistentievraagstuk", aldus Zwanenberg.

Door de steeds verder toegenomen politieke druk heeft de toenmalige minister van landbouw Gerda Verburg de doelstellingen in 2009 nog verder aangescherpt: een vermindering van 20 procent van het antibioticagebruik in 2011 en 50 procent in 2013. Zwanenberg: "Met deze doelstellingen heeft de minister belangrijke piketpaaltjes geslagen waar we ons als bedrijfsleven op moeten focussen." Daarmee kwam Zwanenberg meteen op de visie van het NVV: "Als sector hebben we een maatschappelijke verantwoordelijkheid. We willen naar een kwantitatieve verminde- >>

>>> Verantwoord 'van Feed naar Food'

ring van het antibioticagebruik en daarnaast een kwalitatieve verbetering. Maar helemaal antibioticavrij is absoluut een utopie. Je hebt nu eenmaal een vangnet nodig bij calamiteiten."

Volgens Zwanenberg ligt de sleutel tot een succesvolle vermindering van het antibioticagebruik in de houding en het gedrag van de varkenshouder. "Eerst moet de noodzaak van vermindering worden ingezien en vervolgens moet de varkenshouder hier in de praktijk mee aan de slag gaan. Wat ons betreft ligt daar de uitdaging: de theorie klinkt leuk, maar hoe past een ondernemer dit toe op zijn eigen bedrijf?" Zwanenberg benadrukte dat diergezondheid hand in hand gaat met dierenwelzijn. "Daarom is het ook zo belangrijk de maatschappij te laten zien dat we concreet bezig zijn met het verminderen van het antibioticagebruik. Dat geeft een positieve impuls aan het imago van de sector."

Virusverspreiding

GD-dierenarts Tom Duinhof stelde dat luchtfiltratie het verschil bepaalt tussen wel of niet geïnfecteerd worden met

GD-dierenarts Tom Duinhof stelt dat luchtfiltratie het verschil bepaalt tussen wel of niet geïnfecteerd worden met PRRS en Mycoplasma.

PRRS en Mycoplasma. PRRS veroorzaakt doorgaans veel schade in de Nederlandse varkenshouderij. Het is een virus dat zich eenvoudig kan verspreiden via lichaamsvocht van het varken, handen en kleding van mensen, transport en vliegen. Virusverspreiding door lucht is daarbij ook een belangrijk aandachtspunt. PRRS kan evenals Mycoplasma, Aujeszky, MKZ en influenza tot wel negen kilometer door de lucht worden

verspreid. Luchtfiltratie kan daarbij een zeer effectief hulpmiddel zijn. "Hoe goed je protocollen ook zijn, luchtfiltratie bepaalt het verschil. Dat neemt niet weg dat protocollen niet van invloed zijn, maar met de insleeproute via de lucht moeten we heel erg oppassen", zegt Duinhof. Onderzoeken in de Verenigde Staten bevestigden de stelling van Duinhof. Uitgangspunt hierbij was een stal met 300 PRRS-besmette vleesvarkens met op 120 meter afstand drie proefunits. Deze proefunits hadden verschillende hygiëneniveaus: lage biosecurity zonder luchtfiltratie, hoge biosecurity met luchtfiltratie en hoge biosecurity zonder luchtfiltratie. Er kwamen telkens nieuwe PRRS-vrije biggen in de units. In 55 onderzoeksperiodes zijn de biggen in de stal met hoge biosecurity en luchtfiltratie niet geïnfecteerd. In de unit met hoge biosecurity zonder luchtfiltratie lag het aantal besmettingen beduidend lager dan bij de biggen in de unit met lage biosecurity zonder luchtfiltratie. Duinhof:

"Hieruit kan worden geconcludeerd dat – doordat de virushoeveelheid in de lucht voldoende is voor infectie – alleen luchtfiltratie een echte blokkade vormt tegen de insleep van PRRS. Bovendien is luchtfiltratie kosteneffectief en goed toepasbaar." Luchtfiltratie vraagt echter ook om discipline. Lucht mag immers alleen via de luchtfilters de stal binnenkomen. "Kritische punten zoals de personeelsingang, afleverruimtes van biggen en zeugen en ruimtes voor ontvangst van goederen moeten goed in

Wisselbeker voor Eric en Ine van de Heuvel

Inmiddels traditiegetrouw werd tijdens het PIC-Coppens-symposium ook de wisselbeker 'Varkens gezonder produceren' uitgereikt. Deze werd deze editie toegekend aan varkenshouders Eric en Ine van de Heuvel uit het Brabantse Nistelrode. Zij hebben een vermeerderingsbedrijf met 500 zeugen. Naast Eric en Ine van den Heuvel waren varkenshouder Gerald Deetman, Mart Smolders (Varkens Innovatie Centrum Sterksel), Manon Houben (PorQ) en Frans Lemans (Klima+) genomineerd voor de prijs. De onafhankelijke jury beoordeelde de genomineerden op durf en lef, innovatiekracht op het gebied van varkensgezondheid, implementatie van de gezondheidsaanpak in de varkenshouderij, duurzaamheid van de aanpak en hun bijdrage aan de varkenssector. De jury typeerde winnaars Eric en Ine van den Heuvel als vernieuwend en initiatiefrijk. Door te werken aan een MRSA-arm bedrijf – door het antibioticagebruik zoveel mogelijk te beperken – dragen ze bij aan het bestaansrecht van de sector.

"Met slechts 1,6 dierdagdoseringen in 2010 hebben we laten zien dat het antibioticagebruik wel degelijk sterk kan worden teruggedrongen. Op dit resultaat zal ieder SPF-bedrijf jaloers zijn", stelde Eric van de Heuvel. Met de positieve resultaten van het afgelopen jaar op zak, gaat het echtpaar voor de volgende uitdaging: een volledig MRSA-vrij bedrijf. Met de studiegroep 'MRSA en antibioticagebruik in de varkenshouderij' wordt alles op alles gezet dit doel sectorbreed te realiseren. Van den Heuvel: "Het wordt een zware kluit, maar we gaan ervoor."

De wisselbeker 'Varkens gezonder produceren' werd toegekend aan varkenshouders Eric en Ine van de Heuvel uit het Brabantse Nistelrode.

"Anno 2011 is bekend dat een lagere beschermingsgraad ook voldoende is om ziektekiemen buiten de deur te houden", aldus Mart Smolders.

kaart worden gebracht. Telkens opnieuw moet de lucht in deze tussenruimtes worden gefilterd waardoor alle buitenlucht eruit is. Vervolgens kunnen de deuren naar de stal weer open", aldus Duinhof.

Conventioneel versus APF

Aansluitend op het verhaal van Duinhof ging Mart Smolders van Varkens Innovatie Centrum Sterksel in op de resultaten van twee experimenten in de luchtgefilterde APF-stal (Air Pathogen Free) van het Brabantse proefbedrijf. Bij deze in 1996 gebouwde stal gaat de inkomende lucht via vier filters de stal in. Na het eerste grove filter om ondermeer bladeren buiten te houden volgt een koelblok met daarna achtereenvolgens een vettig en een zacht filter. Twee grote centrifugaalventilatoren zorgen voor overdruk in de stal. In de pijplijnen die naar de afdelingen gaan zijn de meetwaaier, smoorunit en EU12-filters gemonteerd. Bij een experiment in 2002 werden conventionele biggen met

een leeftijd van drie en tien weken – die besmet bleken met influenza – vanuit een conventionele stal van het eigen bedrijf naar de APF-stal verhuisd. Smolders: "Terwijl er in de conventionele stal telkens herbesmettingen met influenza plaatsvonden, was dat in de APF-stal niet het geval." Op het moment dat er zich een PRRS-uitbraak voordeed op het bedrijf, kon worden geconcludeerd dat dieren in de conventionele stal meteen besmet raakten, terwijl de dieren in de APF-stal gevrijwaard bleven van dit virus. "Dit toonde dus duidelijk aan dat PRRS dankzij de luchtfiltratie en het bijbehorende hygiënemanagement geen kans kreeg de APF-stal binnen te komen", aldus Smolders.

In 2009 werd in de APF-stal een experiment gedaan met High Health vleesvarkens, afkomstig van een SPF-bedrijf. "Middels bloedproeven konden we aantonen dat de ziektes PRRS, APP en influenza in de APF-stal niet aanwezig bleken, terwijl deze op de rest van het bedrijf wel voorkomen." Dankzij door-

Onderwerp bepalen

Bezoekers van de PlattelandsPost-website kunnen elke maand kiezen voor een onderwerp van hun voorkeur. Op de website staan een aantal onderwerpen die aan bod kunnen komen in de volgende uitgave. Het onderwerp met de meeste stemmen, wordt door de redactie uitgewerkt in een artikel. Vorige maand ging de meerderheid van de stemmen naar 'Varkensgezondheid'. Wilt u bepalen

welk onderwerp in de volgende uitgave aan bod komt, breng dan uw stem uit op www.plattelandspost.nl.

ontwikkeling van luchtfiltratietechnieken is anno 2011 bekend dat een lagere beschermingsgraad ook voldoende is om ziektekiemen buiten de deur te houden. Smolders: "We kunnen terug van vier naar twee filters en ook minder zware filters blijken voldoende. Dit zorgt voor een behoorlijke kostenreductie."

Filtertechniek

Dirk Noordmans van filterproducent Camfil besteedde tijdens het symposium aandacht aan de benodigde filtertechniek om middels luchtfiltratie virussen als PRRS en Mycoplasma buiten de stal te houden. Voor de varkenshouderij zijn de volgens de EU-norm ontwikkelde F8- en E10-filters een goed alternatief. "Het E10-filter biedt daarbij de hoogste bescherming in klimaten waar de kans op virusoverdracht groot is", stelde Noordmans. Hij leverde met een rekenvoorbeeld het bewijs voor het rendement van deze filtertechniek. Bij een stal met 1840 vleesvarkens – waarbij een voorfilter wordt gecombineerd met een E10-filter – bedragen de filtratiekosten 4,03 euro per vleesvarkensplaats. Dit is exclusief de investerings- en rentekosten. Met de economische waarderingsnormen als basis berekende Noordmans een voordeel van 17,41 euro per plaats. "Hierbij wordt uitgegaan van 10 procent meer groei en een verbetering van de EW-conversie met 0,2." Besparingen op entstoffen zijn in dit rekenvoorbeeld niet meegenomen. ♦

Minder antibiotica, Yes we can!

Geert Wiersma van Boehringer Ingelheim introduceerde tijdens het Coppens-symposium de award 'Minder antibiotica, Yes we can!'. Deze award wordt in september uitgereikt aan drie bedrijven die hun praktijkervaringen en succesvolle resultaten op het gebied van antibioticavermindering in kaart brengen en willen delen met de sector. Er worden geldprijzen uitgereikt in de categorieën 'biosecurity', 'vaccinatie' en 'innovatie'. "Het belangrijkste doel van deze award is zoveel mogelijk ervaringen te verzamelen die als inspiratiebron kunnen dienen voor alle ondernemers in de sector", aldus Wiersma.

Informatie: www.minderantibiotica.nl.

Een oppervlakte van minder dan 0,7 m² voor vleesvarkens verhoogt de kans op ziektes.

'Speenmoment cruciaal voor besmetting'

Merial-symposium over varkensgriep

Varkenshouderij | Tekst: **Albert Bouwman**

"Een acute griepuitbraak heeft ernstige economische gevolgen op varkenshouderijbedrijven, maar een chronische nog veel meer. In dat geval overleeft het virus. Je weet niet welke dieren besmet zijn en dat maakt bestrijding van het virus erg lastig", stelt Tom Meyns van Merial tijdens een bijeenkomst over 'Griep in de varkensstal'.

De meest voorkomende besmettingen in de varkenshouderij zijn ademhalingsinfecties. Ziektes als APP, Mycoplasma en PRRS komen op veel varkensbedrijven voor. Veel van die ademhalingsproblemen zijn ontstaan of worden erger nadat de varkens besmet zijn geweest met griep. "Waar normaal gesproken de longen een goede weestand hebben, worden deze tijdens een griepuitbraak erg gevoelig", legt Tom Meyns, technisch service manager van Merial, uit. "In de meest po-

sitieve gevallen worden na de influenza-uitbraak al snel antistoffen opgebouwd. De uitbraak duurt meestal een dag of vijf à zes. Dan valt de longschade nog wel mee. Na drie weken is het bedrijf weer helemaal virusvrij en hebben de dieren voldoende afweer opgebouwd." Toch hoeft er volgens de manager tijdens de uitbraak ook maar één andere bacterie bij te komen, "en het wordt een ander verhaal." De kans op longaandoeningen neemt dan fors toe. Meyns spoort varkenshouders aan

alert te zijn tijdens zo'n uitbraak. "Hoeveel volledige preventie bijna onmogelijk is, is het zaak de huisvesting en management zo optimaal mogelijk te krijgen en te houden." Meyns deed zijn uitspraken tijdens een bijeenkomst 'Griep in de varkensstal'.

Maatregelen

Varkenshouders kunnen verschillende maatregelen nemen om het virus zoveel mogelijk tegen te gaan. De leeftijd waarop wordt gespeend, is een daarvan, volgens Meyns. "Hoe jonger de biggen, hoe groter de kans op ernstige longaandoeningen." Bijkomend voordeel van spenen als de biggen zwaarder zijn, is dat de biggen sneller groeien na spenen, aldus Meyns. Ook de bezettingsgraad speelt een belangrijke rol. "Meer dieren per vierkante meter leiden tot een verhoogde kans op besmetting. Let daarom op overbezetting. Per vleesvarken is 0,7 vierkante meter een goed uitgangspunt." Tot slot noemt Meyns nog het compartimenteren. "Dit leidt tot vermindering van ziektedruk."

Symptomen

Griep is te herkennen aan de volgende symptomen:

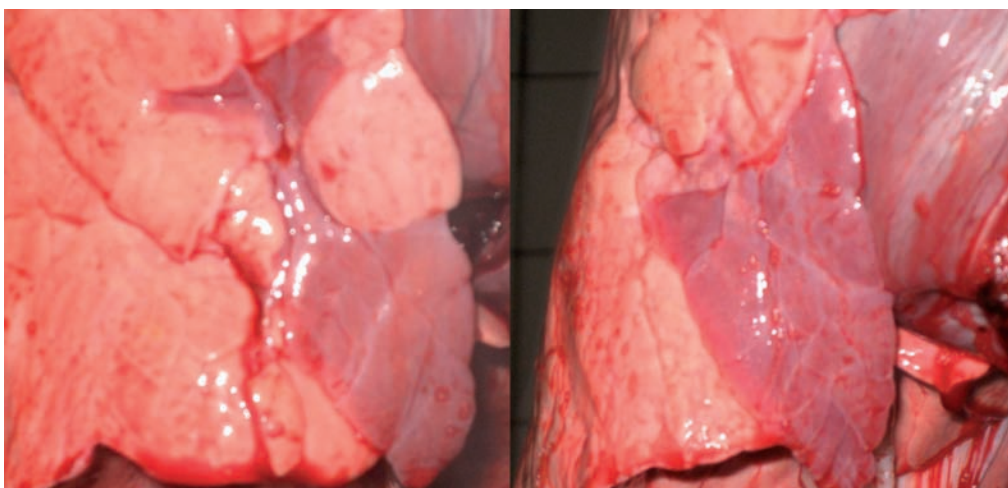
- Verhoogde temperatuur
- Met de poten vooruit liggen
- Moeilijk ademen
- Voerbakken zijn niet leeg

Toch geven al deze maatregelen nog geen zekerheid bij het voorkomen van ziekte-uitbraken. "Griep is en blijft lastig te bestrijden." De drie varianten, H1N1, H3N2 en H1N2, worden meestal overgedragen door andere diersoorten. Overvliegende vogels kunnen de ziekte bijvoorbeeld overbrengen. Ook kan een collega-bedrijf een paar honderd meter verderop al aanleiding zijn voor een besmetting. Het virus verspreidt zich gemakkelijk via de lucht en past zich aan op het genetisch stelsel van varkens. "Omdat de populatie zich op een varkensbedrijf zo snel vernieuwd, bouwen de dieren minder snel antistoffen op."

Acuut of chronisch

Wanneer zich een besmetting voordoet, mag de varkenshouder hopen op een acute uitbraak. "Dat heeft weliswaar grote economische gevolgen, maar die staan nog in schril contrast met de gevolgen van een chronische besmetting", vertelt Meyns. Chronische besmettingen komen over het algemeen vooral op grote bedrijven voor, omdat daar binnen elke vijf dagen nieuwe instroom is van gevoelige dieren in de compartimenten. Zeugen die al afweer hebben opgebouwd, geven die mee aan hun nakomelingen. "Maar dieren die nog geen afweer hebben, zijn gevoelig." Omdat maar een deel van de populatie gevoelig is, verspreidt de ziekte zich niet acuut. Het virus blijft circuleren en dit leidt tot grote schade. "Daarbij komt dat de dieren extra gevoelig worden voor andere bacteriële infecties."

De chronische besmetting is veel lastiger te bestrijden dan een acute uitbraak. "Je weet niet welke dieren ziek zijn. Om dat te achterhalen, moet er over meerdere weken monsters worden genomen." Dit langdurig onderzoek is kostbaar en in de tussentijd worden meer dieren slachtoffer van het virus. Meyns adviseert daarom de

De donkerrode leverachtige kleur van de longen duidt op Mycoplasma.

zeugenstapel gebalanceerd te vervangen. "Daarmee bedoel ik een goede afweging te maken tussen het aanhouden van oudere zeugen en het vervangen ervan met nieuwe." Een te jonge zeugenstapel leidt tot verhoogde kans op ziektes, omdat ze nog geen afweer hebben opgebouwd. Oudere zeugen produceren echter minder. Het optimale vervangingspercentage is volgens Meyns 35 procent. Ook het aankoopbeleid is een belangrijk punt van aandacht. "Ken de herkomstbedrijven en wees kien op hun gezondheidstatus. Dit voorkomt veel problemen."

Vaccineren

Mocht zich ondanks alle preventieve maatregelen toch een uitbraak voordoen, dan moet een ontstekingsremmer worden gegeven, stelt Meyns. "Uiteraard geldt dit alleen voor acute uitbraken, omdat bij een chronische besmetting niet bekend is welke dieren besmet zijn." Meyns adviseert naast de

ontstekingsremmer ook antibiotica te geven. "Eventuele secundaire ziektes kunnen daarmee worden voorkomen of bestreden."

Nadat de besmetting is bestreden, raadt de manager aan de dieren te beschermen met Gripovac 3. "Met dit vaccin wordt het varken beschermd tegen alle drie griepvarianten. Het vaccin beschermt de dieren niet alleen tegen een nieuwe ziekte-uitbraak, maar ook tegen gewichtsverlies." Varkenshouders kunnen er ook voor kiezen dit vaccin preventief in te zetten. Op een leeftijd van acht weken kunnen de dieren worden gevaccineerd. Het vaccin is ongeveer vier maanden werkzaam en bij oudere dieren zes. Daarnaast kunnen de zeugen twee weken voor partus worden gevaccineerd. De zeug geeft de immunisatie dan door aan de biggen. Belangrijkste advies blijft volgens Meyns toch vooral het management en de huisvesting goed op peil te hebben. ♦

Risico's indammen

Volgens Tom Meyns van Merial kunnen onderstaande maatregelen worden getroffen om de kans op besmetting te minimaliseren:

- Rekening houden met de gezondheidstatus van herkomstbedrijf
- Goede flow van de varkens
- 0,7 m² per vleesvarken (geen overbezetting)
- 30-35% gelten (te jonge zeugenstapel leidt tot meer kans, omdat ze nog geen kans hebben gehad om afweer op te bouwen)
- Laat spenen
- Ventilatie (te veel leidt tot tocht, maar te weinig tot vocht en ammoniak)
- Hygiëne: desinfectiebaden en schone kledij
- Bij acute uitbraak: ontstekingsremmer + antibiotica tegen secundaire ziektes
- Bescherming via vaccinatie (Gripovac 3)

Betonleverancier brengt roosters en inrichtingen tot op eindbestemming

Henk Hellegers (links) vindt naast duurzaamheid ook hygiëne een zwaarwegende factor bij beton. "Bij Veld-V-Beton is dat gegarandeerd", stelt commercieel directeur Mark Thomassen (rechts).

Veld-V-Beton produceert én monteert

Wie kiest voor betonnen vloeren en hokafscheidingen, moet dat zware materiaal nog wel in de stal zien te krijgen. De medewerkers van Veld-V-Beton zijn niet alleen expert in beton, maar ook specialist in het monteren ervan. Renoveren vergt vooral planning, ervaren de montageploegen op varkensbedrijf Houbensteyn.

Bij varkenshouderij Houbensteyn in het Limburgse Ysselsteyn valt altijd wel wat te renoveren of te herbouwen. Het bedrijf telt 3500 vermeerderingszeugen, 700 fokzeugen en 25.000 vleesvarkens, verdeeld over tien locaties. Behalve een eigen fokkerij met KI, voerfabriek en biogasinstallatie, heeft het bedrijf daarom ook een eigen bouwploeg van vijf personen, plus één verantwoordelijke voor de technische dienst. "De bouwploeg heeft het druk om de stallen klaar te maken voor de nieuwe wetgeving van 2013", vertelt Henk Hellegers,

manager vleesvarkenshouderij. Omdat de spleetbreedte van de roostervloeren naar 18 millimeter moet, krijgen 16.000 vleesvarkens niet alleen een nieuwe vloer, maar meteen ook een volledig nieuwe hokinrichting. Daarnaast wordt een vleesvarkensstal omgebouwd tot biggenbatterij en er komt een nieuwe stal voor 3500 vleesvarkens.

Een groot renovatieproject waarvoor Houbensteyn een jaar heeft uitgetrokken. Het startschot klonk in augustus 2009. Voor de eigen bouwploeg is het project te omvangrijk, dus werd Veld-V-Beton ingeschakeld.

Zwaar maar duurzaam

Veld-V-Beton kent een capaciteit van 25.000 vierkante meter betonproducten voor de agrarische sector per week. Daarvan is zo'n 15.000 vierkante meter voor de Nederlandse markt. De rest gaat Europa in, voornamelijk naar België, Duitsland en Frankrijk. Maar het bedrijf is niet alleen betonleverancier, het voert ook de volledige montage van hokinrichtingen uit en renovatieprojecten in de varkens- en rundveehouderij. Houbensteyn kiest bewust voor beton. "Het is zwaar, maar duurzaam", zegt Hellegers. Commercieel directeur Mark Thomassen van Veld-V-Beton vertelt dat hun hoogwaardige beton

per kuub ongeveer 370 kilogram cement bevat, twee soorten riviergrind en twee soorten zand. "Hierdoor bevat het beton grote en kleine deeltjes, waardoor elk hoekje is gevuld. Dit maakt het eindproduct niet alleen hard, maar ook goed verdicht", legt Thomassen uit. "Er mag geen vocht intrekken en er mag nagenoeg niets aan de wanden koeken." Dit is een eerste vereiste, stelt ook Hellegers. "Hygiëne staat voorop. Als het beton te ruw is, blijven er te veel ziekteverwekkers in schuilen."

De kwaliteit van de hokinrichting wijkt niet af van die van de roosters, garandeert Thomassen. "We hebben per productie locatie één molen die het hoogwaardige beton voor de roosters draait. Datzelfde beton gaat ook naar de hokinrichtingen."

Ander voordeel van beton is dat het nu eenmaal past binnen de bedrijfsvoering van Houbensteyn. Het varkensbedrijf doet al ruim tien jaar zaken met Veld-V-Beton. De hokinrichting is in die tijd nooit wezenlijk veranderd. Binnen de hele Houbensteyngroep zijn alle vleesvarkensstallen nagenoeg hetzelfde. Hellegers: "Dat is gemakkelijk voor de medewerkers, maar ook voor de spuitrobot."

Voor Veld-V-Beton maakt het niet uit welke maatvoeringen de klant wenst. "Betonnen hokinrichtingen worden klantspecifiek geleverd", vertelt Thomassen. "Dus exact op de gewenste maat."

Planning

Voor in augustus 2009 het startschot klonk, was een uitvoerig tijdsbestek op papier gezet. Varkensstallen werden in blokken van 800 vleesvarkensplaatsen verdeeld. Een montageploeg van Veld-V-Beton (zie kader) zou in drie weken tijd zo'n blok slopen en renoveren. Daarna bleef de ploeg een week weg. In die week kon de betonnen vloer worden gestort. In week nummer 5 konden de varkens weer in de stal en kon de ploeg aan de slag met de volgende 800 varkensplaatsen.

"We moeten gewoon in productie blijven", stelt Hellegers. De planning werd daarom samen met Veld-V-Beton opgesteld. Deze werd exact nageleefd. Ook de aannemer, elektriciens en installateurs van verwarming en ventilatieplafond werden daarin meegenomen.

De bouw ploeg van Houbensteyn nam intussen de verbouw van een vleesvarkensstal tot biggenbatterij voor z'n rekening. Rond de jaarwisseling zijn ze bovendien begonnen aan de nieuwbouw van een vleesvarkensstal met 3500 plaatsen. Half maart komen daar de eerste biggen in. De montageploeg van Veld-V-Beton ging intussen volgens planning onverstoord door met de sloop en renovatie van de vleesvarkensstallen. Elke maand 800 varkensplaatsen. "De eerste ronde was het nog even puzzelen," vertelt Thomassen, "maar toen de trein eenmaal liep, verliep alles soepel."

Veld-V-Beton heeft per productielocatie één molen die het hoogwaardige beton voor de roosters draait. Datzelfde beton gaat ook naar de hokinrichtingen.

De spleetbreedte van de roostervloeren meet 18 mm. Daarmee is Houbensteyn klaar voor 2013.

Montageploegen van Veld-V-Beton

Veld-V-Beton is niet alleen betonleverancier voor de varkens- en rundveehouderij, het heeft ook eigen montageploegen die werk uitvoeren in heel Nederland. Een ploeg bestaat uit vier monteurs, een werkvoorbereider die verantwoordelijk is voor de tekeningen en bestellingen en een uitvoerder die de bouw coördineert. Daarnaast er is telkens één ploegverantwoordelijke die communiceert met de opdrachtgever. Elke ploeg heeft een eigen bus, een eigen loader en al het benodigde gereedschap. Indien nodig beschikken ze over een minigraver, zaagwagen en zelfs een mobiele woonunit. In toptijden kan Veld-V-Beton over vijf van zulke ploegen beschikken. Als het moet zelfs over zes.

Varkenshouder combineert luchtwater met Balansbal

Simpel en goedkoop klaar zijn

Varkenshouderij | Tekst en foto's: **Durkje Hietkamp**

De kunststof Balansballen dichten het emissievlak in de mestkelder af, waardoor de uitgifte van ammoniak wordt beperkt.

Varkenshouders moeten maatregelen nemen om aan het Besluit Huisvesting te voldoen, terwijl de varkenshouderij al tijden geen vetpot is. Frédéric van der Heijden wil daarom het liefst zo goedkoop mogelijk inspelen op de nieuwe eisen. Hij zet zijn zinnen op de Balansbal, maar dat moet dan wel via interne saldering.

De situatie is nijpend voor de varkenssector. De prijs voor varkensvlees is laag, de afzet stagneert en de voerprijzen zijn hoog. Bovendien moeten varkenshouders in Nederland vanaf 2013 voldoen aan het huisvestingsbesluit. Veel varkenshouders zijn genoodzaakt emissie beperkende maatregelen te nemen. Dit betekent dat ze moeten investeren in emissiearme stallen. Slechts voor een paar bedrijven is het terugbrengen van de dieren aantallen tot de grens voor kleine bedrijven een optie. Boeren die dit niet kunnen en

ook geen financiële middelen hebben om te investeren, rest niets anders dan bedrijfsbeëindiging.

Uitbreiden

De familie Van der Heijden heeft een gesloten varkenshouderij in het Brabantse Erp. Harrie van der Heijden startte er in 1972 met een konijnenhouderij. "Ruim tien jaar later ben ik met varkens begonnen", vertelt Van der Heijden. "Daar ligt mijn hart." De konijnenstal werd omgebouwd tot varkensstal. Het bedrijf met een hectare grond werd vervolgens uitgebreid met 480 vleesvarkens. In 2007 is een nieuwe stal gebouwd. Momenteel worden op het bedrijf 160 zeugen en 1100 vleesvarkens gehouden in twee stallen. Het zijn roerige tijden voor de familie. Ook zij moeten maatregelen nemen om te voldoen aan de nieuwe regelgeving en eisen op het gebied van dierenwelzijn en milieu. "Maatregelen die de sector niets opleveren en ons alleen maar geld kosten."

Oplossen

Tijdens de voorbereidingen voor de bouw van de nieuwe stal, was Van der Heijden bijzonder geïnteresseerd in de

Balansbal

Sinds 2010 is de Balansbal een erkend systeem voor de ammoniakreductie in de varkenshouderij. Balansballen zijn gemaakt van polyethyleen en hebben een doorsnede van 225 mm. De ballen worden in de mestkelder gelegd in de bovenste, vloeibare laag. Zo wordt het emissievlak afgedicht en wordt de uitgifte van schadelijke stoffen, zoals ammoniak, beperkt. De ballen zijn gevuld met een mengsel van water en lucht. Ze drijven met het zwaarste punt naar beneden in de mest. De ballen kantelen automatisch door het gewicht van de mest die erop valt. Zo verdwijnt de mest onder in de mestkelder en wast de draaiende bal zichzelf schoon. Het reductiepercentage bedraagt 29 procent. In combinatie met het voeradditief VevoVitall van DSM is een reductie van 42 procent mogelijk. VevoVitall kost volgens de producent een euro per dierplaats per jaar. De balansbal kost 3,60 euro (bruto) per stuk. Per vierkante meter zijn 19 ballen nodig. In Nederland zijn zes varkenshouders die het balansbalsysteem toepassen. Eén daarvan is varkenshouder Van der Heijden. In totaal zijn op het bedrijf circa 4500 ballen gebruikt.

Onderzoek

De Animal Science Group van Wageningen UR heeft metingen uitgevoerd naar de uitstoot van ammoniak op vier Brabantse varkensbedrijven. Op elke locatie is de ammoniakemissie gemeten in een stal zonder balansballen en zonder voeradditief, een stal met balansballen en zonder voeradditief en een stal met balansballen en met het voeradditief VevoVital van DSM. Gedurende een jaar werd om de twee maanden een 24-uurs meting verricht. In september 2009 zijn de metingen afgerond. Ook firma Balansbal heeft soortgelijke metingen uitgevoerd. "De metingen liggen ver uit elkaar", laat marketingmanager Erik Franc van Balansbal weten. Ook varkenshouder Harrie van der Heijden trekt de berekeningen van ASG in twijfel. "Met de balansbal is een aanzienlijk hogere reductie mogelijk", verzekert hij. "De oppervlakte waarover mest in contact staat met de stallucht is door de ballen minimaal. Een reductie van 60 procent is makkelijk mogelijk."

Balansbal (zie kader). "Het systeem was in 2005 net in opkomst en toen nog niet erkend, maar wij gokten erop dat dit het juiste systeem voor ons zou worden." Na ongeveer vijf jaar metingen te hebben verricht, onder andere op het bedrijf van Van der Heijden, is Balansbal eindelijk een erkend systeem voor de ammoniakreductie in de varkenshouderij. Echter, het behaalde resultaat, een reductie van 29 procent, is niet wat Van der Heijden had verwacht.

"Het Balansbalsysteem is een prima oplossing voor de groep stoppers. Hieronder vallen de boeren die voor 2020 hun bedrijf beëindigen. Het biedt een snelle, eenvoudige en relatief goedkope oplossing om de ammoniak in de stal te reduceren", zegt marketingmanager Erik Franc van Balansbal. "Maar varkenshouders die willen doorboeren, komen er niet met alleen de Balansbal. De provincie vindt de 29 procent reductie van de ballen niet genoeg", vult Van der Heijden hem aan. In de meeste gevallen waarbij het balansbalsysteem wordt toegepast, is daarom een combinatie met andere maatregelen of intern salderen noodzakelijk. Zo wordt bijvoorbeeld met de Balansbal in combinatie met het voeradditief VevoVital een ammoniakreductie van 42 procent gerealiseerd. Voor Van der Heijden biedt deze combinatie echter geen geschikte oplossing. De toepassing van VevoVital kost de veehouder een euro per dierplaats per jaar. "Bovendien

wordt met VevoVital net niet aan de maximale emissie-eis van 1,4 kilogram ammoniakuitstoot per dierplaats voldaan", aldus Van der Heijden.

Intern salderen

Van der Heijden kiest voor intern salderen. "In ons bedrijfsontwikkelingsplan zijn een luchtwasser voor de nieuwste stal en de Balansbal voor de bestaande stal opgenomen", legt de ondernemer uit. Door de toepassing van een luchtwasser wordt een lagere emissie verkregen dan vereist is op grond van het Besluit Huisvesting. "Zo

wordt de ene stal extra emissiearm gemaakt en kan de andere stal traditioneel worden gelaten", aldus de varkenshouder. "In combinatie met deze twee systemen voldoet het bedrijf als totaal aan de eisen en kan het als Groenlabel worden aangemerkt."

Meegaan

"Het is vallen of meegaan", zegt boerenzoon Frédéric bezorgd. Hij wil het bedrijf graag overnemen, maar houdt voor ogen dat het vak als varkenshouder in de toekomst gepaard zal gaan met een parttime baan in loondienst. Boeren stuiten op een grote mate van willekeur, ervaart hij. "We hebben te maken met strenge regelgeving en allerlei procedures rond het aanvragen van bouw- en milieuvergunningen. Bovendien zijn gemeentes niet rechtlijnig. Tussen de verschillende gemeentes in Nederland bestaan enorme verschillen en dat frustriert. Met name de provincie Brabant stelt hoge eisen." Simpel en goedkoop klaar zijn, is zijn standpunt. "Retailers moeten meer gaan betalen voor onze producten. Pas dan hebben wij een troef in handen om te investeren in dierenwelzijn en milieu." ♦

Harrie (links) en zijn zoon Frédéric van der Heijden maken gebruik van intern salderen. De bestaande stal is uitgerust met Balansballen, de nieuwste stal wordt voorzien van een luchtwasser.

Varkenshoudster Isabelle van Dommelen.

'Enting geeft gerust gevoel'

Varkenshoudster Isabelle van Dommelen ent structureel tegen Circo

Varkenshouderij | Tekst en foto's: **Jacqueline Wijbenga**

Isabelle van Dommelen runt samen met broer Daan een gesloten varkensbedrijf. Al bijna 2,5 jaar wordt op het bedrijf CircoFlex ingezet. Eerst bij de gespeende biggen, maar tegenwoordig al in de kraamstal. "Sinds we enten zijn de technische resultaten verbeterd en is het antibioticagebruik gedaald", aldus de varkenshoudster.

In Escharen houden Isabelle en Daan van Dommelen zo'n 460 zeugen en 3500 vleesvarkens. Broer en zus zitten sinds 2005 samen in maatschap. Ook hun vader is nog betrokken bij het bedrijf, maar de dagelijkse gang van zaken is in handen van Isabelle en Daan. "Mijn broer doet vooral de technische zaken en de vleesvarkens, ik richt me meer op de algemene diergezondheid en de zeugen", vertelt Isabelle van Dommelen (36). Zij was het die in 2008 het initiatief nam contact op te

nemen met Boehringer Ingelheim, de fabrikant van CircoFlex. "Dat was het eerste bedrijf dat een enkelvoudig toepasbare entstof op de markt bracht tegen Circo, een probleem dat in die tijd was vastgesteld op ons bedrijf, maar waar tot dan geen middel tegen was opgewassen."

Gesloten bedrijf

Van Dommelen studeerde diergeneeskunde in Utrecht. Na haar afstuderen in 2001 kwam ze in een dierenarts-

praktijk terecht en richtte zich met name op de landbouwhuisdieren. "De verheerlijking van het gezelschapsdier, daar heb ik niets mee, dus dat viel af", lacht ze. Van huis uit lag haar hart bij de varkenshouderij. "Maar als dierenarts was je in die tijd vooral bezig met enten, wat destijds nog door de dierenarts moest worden gedaan." Van Dommelen kwam tot de conclusie dat ze geen passie had voor het werk in de dierenartsenpraktijk zoals dat destijds werd uitgevoerd. "Ik sprong in die tijd ook al regelmatig bij op het varkensbedrijf thuis en ontdekte dat ik het eigen ondernemerschap veel leuker vond." Op dat punt in haar carrière, in 2002, stopte de vaste medewerker op het varkensbedrijf ermee en hakte Van Dommelen de knoop door. Ze werd medewerker op het familiebedrijf, waar tot dan toe haar vader en broer (sinds 1997) de scepter zwaaiden. "Toen mijn broer op het bedrijf kwam, heeft hij al aangegeven te streven naar een gesloten bedrijf." De opbouw daarvan nam

een aantal jaren in beslag. In 2001 werd een begin gemaakt met de bouw van een nieuwe vleesvarkensstal, zodat meer eigen biggen konden worden opgelegd. Die bouw is in twee fasen uitgevoerd. De eerste 600 plaatsen waren in 2001 een feit, drie jaar later volgden de resterende 600. Vier jaar later, in 2008, volgde de bouw van de laatste vleesvarkensstal, goed voor zo'n 2300 varkensplaatsen. Daarmee werd het bedrijf volledig gesloten; alle biggen worden op het eigen bedrijf gemest. "Met de bouw van de laatste stal is de maximale ruimte in de milieuvergunning van deze locatie benut."

Problemen

Van Dommelen en haar broer hoopten dat met de bouw van de nieuwe stal ook de technische resultaten met sprongen vooruit zouden gaan. "Als je een gesloten bedrijf hebt, heb je geen insleep van dierziekten van buitenaf. Bovendien zijn in nieuwe stallen alle voorzieningen nieuw en naar de laatste stand van de techniek, dus de externe factoren zijn geoptimaliseerd." Toch bleef de verwachte resultaatverbetering uit.

"De start was ronduit slecht", herinnert Van Dommelen zich. "De varkens groeiden niet, er waren veel luchtwegproblemen en we hadden erg veel slijters." Ook vijf of zes weken na opleggen waren er geen verbeteringen, bovendien vertoonde elke nieuw opgelegde groep biggen dezelfde resultaten. "We probeerden allerlei antibiotica, eerste, tweede, derde keus, niets hielp."

Onderzoek van de dieren door de Gezondheidsdienst voor Dieren wees uit dat het Circo-virus de boosdoener was. "Die wetenschap was een aanknopingspunt, maar de frustratie bleef, want op dat moment waren er nog geen goede middelen op de markt die daartegen konden worden ingezet." Bij gebrek aan een geneesmiddel namen de varkenshouders aanvullende maatregelen in de bedrijfsvoering: all in-all out, extra luxe voer, slijters doden en nog betere interne hygiëne. "Maar dat zette geen zoden aan de dijk." De resultaten van de tweede ronde waren niet beter dan die van de eerste.

Entstof

"Tijdens die tweede ronde kwam in het nieuws dat Boehringer Ingelheim een entstof had ontwikkeld tegen het Circo-virus: CircoFlex. Toen ik dat hoorde, ben ik er direct achteraan gegaan." Van Dommelen belde met de producent, legde haar probleem voor en benadrukte het belang van snelle beschikbaarheid van de entstof voor haar bedrijf. "Maar ik was op dat moment natuurlijk niet de enige die belde en de hoeveelheid beschikbare entstof was beperkt." De varkenshoudster bleef aandringen; ze zag de entstof als haar laatste redmiddel. Haar vasthoudendheid werd beloond en Van Dommelen kreeg de mogelijkheid de entstof in te zetten. Ze begon met het enten van de biggen op een leeftijd van zes weken na opleggen. "Binnen een paar weken zag ik al verbetering. De dieren oogden gewoon gezonder." Die waarneming werd bevestigd in de technische resultaten van die

ronde. "De uitval ging drastisch omlaag en de groei verbeterde." Die verandering schrijft Van Dommelen volledig toe aan de enting. "Dat was het enige wat was gewijzigd."

Maximale bescherming

Sinds de eerste toediening van de entstof in 2008 heeft Van Dommelen geen big overgeslagen. "Ik stop niet meer met deze enting", zegt ze overtuigd. "De enting is niet goedkoop, maar ik bespaar op andere medicijnen, het antibioticagebruik ging drastisch omlaag en ook het gebruik van gemedicineerd voer is nu bijna nihil."

In het begin werden de biggen op zes weken geënt, daarna stapte de varkenshoudster over op enten tijdens spenen. Inmiddels worden de biggen op twee weken leeftijd in de kraamstal geënt. "Ik had het idee dat de ziekte zich in de tijd verplaatste, dus eerder optrad. De entstof mag vanaf een leeftijd van twee weken worden toegepast. Door vroeg te enten, geef ik de dieren de maximale bescherming." Van Dommelen behandelt de dieren niet nog een keer, ook de gelten niet. Wel combineert ze sinds kort de CircoFlex-enting met het toepassen van MycoFlex, het middel tegen mycoplasma. "Onderzoek wijst uit dat we daar last van hebben en de beide middelen zijn te combineren in een enting." Van Dommelen kan nog niets zeggen over het resultaat van de tweede enting. "Maar als die net zo uitpakt als de Circo-enting, dan ben ik dik tevreden", zegt ze hoopvol. ♦

Het bedrijf van maatschap Van Dommelen met zo'n 460 zeugen en 3500 vleesvarkens is gevestigd in Escharen.

Perfectie in uw stal.

- Voor vleesvarkens en biggen
- Mia/vamil-waardig
- Probleemloos verstrekken van brokken, meel en c.c.m.
- Nauwkeurige afstelling van voerafgifte

Copernicusstraat 12 | 6604 CR Wijchen | T +31 (0)24 6414289 | www.groba.nl

Inno-Feed

Innovatie in het belang van (darm)gezondheid!

Gezonde mensen zitten beter in hun vel en presteren meer. Dit geldt ook voor dieren. In het belang van haar klanten produceert Coppens diervoeding uit Helmond veilig en betrouwbaar voer voor pluimvee en varkens.

Inno Feed
De voeders worden gemaakt via het Inno-Feed concept, waarbij darmgezondheid een belangrijk thema is.

Lager antibiotica-gebruik
Gezondere dieren hebben minder medicijnen nodig.

Een gezonde sector heeft een beter imago en dat is uiteindelijk winst voor alle partijen!

Voor meer informatie
bel: 0492 - 531600 of
kijk op www.coppensdiervoeding.nl

nedap®

■ Groepshuisvesting in de vroege dracht: een succes...ja!

LIV Venray
Standnummer 3
1 t/m 3 maart

Nedap Velos. The standard in Livestock Management

Nedap Agri - Postbus 104 - 7140 AC Groenlo - Nederland - tel. (+31) 544 471444 - info-agri@nedap.com - www.nedap-velos.nl

Veldman Techniek BV
tel.nr. 0572-382980

Tecom Horst BV
tel.nr. 077-3983962

Gabriels Techniek BV
tel.nr. 0413 293147

AHC-Cawi
tel.nr. 0575-463431

Rijnvallei BV
tel.nr. 0342 404830

Agrarisch nieuws

Inno+ introduceert nieuwe Biologische Luchtwasser

De nieuwe Biologische Luchtwasser van Inno+ zuivert water als onderdeel van het luchtwasproces. De luchtwasser kent hierdoor aanzienlijk lagere kosten voor waterverbruik, onderhoud en de afzet van nitraat houdend water, volgens de producent. Ander voordeel is het volledig gecontroleerde biologische proces waardoor Inno+ afnemers een luchtwasrendement van 70 procent garandeert.

In het zuiveringsproces zorgen de automatisch gecontroleerde leefomstandigheden voor de Eimo-bacterie – die nitriet en nitraat omzet in het onschadelijke stikstofgas – voor een hogere opbrengst van het nieuwe luchtwassysteem. "Deze stap in de Biologische Luchtwasser is uniek voor de nieuwe generatie luchtwassers van Inno+. Het is de laatste stap naar schoon zuiver water dat geschikt is om keer op keer binnen het luchtwasproces te hergebruiken. Daarmee worden tijd en kosten voor onderhoud bespaard. Varkens- en pluimveehouders reduceren op deze manier de hoeveelheid stikstofhoudend spuiwater dat als meststof moet worden afgevoerd", aldus Inno+.

De luchtwasser van Inno+ is verder uitgerust met een dataregistratiesysteem op internet. Daarmee kunnen varkens- en pluimveehouders op elk gewenst moment de prestaties van hun Biologische Luchtwasser meten, controleren en aantonen.

Informatie: www.inno-plus.nl

Pluim voor varkenshouders met zichtstal

Tijdens het Coppens-symposium 'hogere varkensgezondheid' zijn de varkenshouders met een zichtstal extra in het zonnetje gezet. Uit handen van Bennie van Til, de voorzitter van de stichting Varkens in Zicht, ontvingen zij ieder een 'pluim' en een fles wijn. Deze pluim staat symbool voor de waardering vanuit de sector voor de positieve bijdrage die deze varkenshouders leveren aan het imago van de varkenshouderij. "De zichtstalhouders besteden de nodige tijd aan de hun stallen, zoals voor het onderhoud van de kijkruimte, PR in de regio, het ontvangen van groepen, beantwoorden van vragen en de jaarlijkse deelname aan het Weekend van het Varken. Dit alles op vrijwillige basis."

De belangstelling om een kijkje in een varkensstal te nemen, blijkt groot. In 2009 bezochten maar liefst 60.000 mensen en in 2010 zelfs ruim 70.000 mensen één van de vijftien varkensbedrijven met een zichtstal. In 2011 wordt de zestiende zichtstal geopend.

Stichting Varkens in Zicht roept varkenshouders op een steentje bij te dragen aan het imago van de varkenshouderij middels ondersteuning van de zichtstalhouders. "Wij verwachten niet dat elke varkenshouder een kijkruimte maakt, maar collega's kunnen op allerlei andere manieren een steentje bijdragen. Bijvoorbeeld tijdens het Weekend van het Varken", aldus Van Til.

Informatie: www.overvarkens.nl

Opslagregeling voor varkensvlees

De Europese Commissie heeft met ingang van 1 februari 2011 een particuliere opslagregeling voor varkensvlees ingesteld. Via deze regeling worden bepaalde soorten varkensvlees tijdelijk uit de markt genomen. Na afloop van de opslagtermijn is de bestemming van de producten vrij. De vastgestelde steunbedragen en producten staan in een bijlage van Dienst Regelingen (DR). Bij DR kunnen de aanvragen voor steun in het kader van deze regeling worden gedaan. Mocht de Europese Commissie besluiten de opslagtermijn te veranderen, dan wordt de steun aangepast.

De lijst met producten die kunnen worden opgeslagen, omvat uitsluitend producten waarvoor momenteel geen restitutie is vastgesteld. De minimum hoeveelheden waarvoor per contract en per product steun kan worden aangevraagd is 10 ton voor producten zonder been en 15 ton voor de overige producten. De opslagtermijn in het kader van deze regeling is 90, 120 of 150 dagen. De producten moeten vers of gekoeld worden ingeslagen en in bevroren toestand worden opgeslagen.

Bedrijfsadviseur van het jaar

Chris Opschoor (32), bedrijfsadviseur bij Topigs, is uitgeroepen tot bedrijfsadviseur van het jaar 2010. De relatief jonge bedrijfsadviseur maakte qua ontwikkeling grote indruk op de jury. "Opschoor, binnen drie jaar lid van het management-team van Topigs Nederland, is een geziene spreker en graag geconsulteerde adviseur. Zijn kennis en inzicht is in de afgelopen jaren snel toegenomen en hij schuwt bijvoorbeeld nutritionisten van voerleveranciers niet om hen te adviseren om topprestaties bij de gezamenlijke klant – de varkenshouder – te behalen. Samen met Albert Snoei en Ben Spreeuwenberg is Opschoor uit de voorgedragen kandidaten geselecteerd en voorgedragen als kanshebber voor de prestigieuze titel 'Bedrijfsadviseur van het jaar'. De uitreiking van de Agrivaknet-bokaal en huldiging van Opschoor heeft plaatsgevonden tijdens de jaarlijkse Agrivaknetconferentie.

Neutraliserende shampoo

Hygiëne drukt een steeds zwaardere stempel op de intensieve veehouderij. Regelmatig douchen en persoonlijke hygiëne maken daarvan deel uit. Omdat meerdere malen per dag douchen een aanslag kan zijn op de huid, introduceert HygieneFocus, een productdivisie van MS Schippers, het product MS Blue Sensitive. Blue Sensitive is een milde Hair en Body shampoo voor de gevoelige huid en geschikt voor veelvuldig gebruik. De shampoo bevat een hoog gehalte aan huidverzorgende bestanddelen en heeft een aangename geur om de typische stallucht te neutraliseren, stelt de leverancier. Het product is eventueel leverbaar in een twee liter dispenser.

Informatie: www.schippers.nl

Pigletfeeder

Recent bracht Verbakel de 'Pigletfeeder' op de markt. Deze biggenvoerbak is ontwikkeld voor montage in de scheidingswand tussen twee kraamhokken en biedt de biggen de mogelijkheid spelenderwijs het opnemen van voer aan te leren. Rondom is de Pigletfeeder afgewerkt met U-profielen van 35 mm, waardoor de scheidingswand na montage stabiel blijft.

'Innovatief en vernieuwend bezig zijn'

Verbakel uit Sint Oedenrode bestaat veertig jaar

Innovatief bezig zijn, is de doelstelling Verbakel. Onder de merknaam Verba produceert het bedrijf voerbakken voor varkens die via een netwerk van dealers aan varkenshouders over de hele wereld worden geleverd. Dit jaar bestaat Verbakel veertig jaar.

Tientallen jaren geleden begon Bert Verbakel op kleine schaal met de ontwikkeling van voerbakken voor varkens. Het was een eenmansbedrijf, dat opereerde onder de naam L. Verbakel. Op zijn eigen varkensbedrijf experimenteerde hij met diverse soorten voerbakken waarbij de onderlinge resultaten werden vergeleken. Verschillende varkenshouders informeerden vervolgens naar de mogelijkheid om een voerbak te ontwikkelen en te ontwerpen aan de hand van Verbakels suggesties.

Opmars brijbakken

Al in het begin van de twintigste eeuw waren er droogvoerbakken met een klepsysteem verkrijgbaar, maar dat idee werd nooit verder ontwikkeld. Verbakel wilde wel verder met het idee. Met hulp van de praktijktips van varkenshouders, kwam hij tot het ontwerp van de eerste Verba-brijbakken. "Bij de bekende droogvoerbakken met een watervoorziening op de muur, kwam vrij veel watervorming voor. De technische resultaten van de droogvoerbakken zijn goed, maar met de introductie van de Verba-brijbak werd een enorme besparing op waterverbruik gerealiseerd", vertelt Verbakel. "De reductie van het waterverbruik vertaalt zich natuurlijk direct in een veel lagere mestproductie." Deze conclusie werd door verschillende tests op proefbedrijven en in de praktijk bij varkenshouders bevestigd. Dit leidde vervolgens tot een succesvolle toepassing van de brijbak in de varkenshouderij. Sinds 1979 is de Verba-brijbak niet meer weg te denken uit de varkenshouderij over heel de wereld. Van de brijbak zijn intussen diverse varianten ontwikkeld. Het assortiment van Verbakel is inmiddels sterk gegroeid.

Speedfeeders

Als het om nieuwe ontwikkelingen in de varkenshouderij gaat, loopt Verbakel steeds voorop. Innovatief en vernieuwend bezig zijn, en aan de hand van praktijksituaties inspelen op de markt, is de doelstelling van het bedrijf. Voor de Nederlandse markt introduceerde Verbakel enkele jaren geleden de Verba-Speedfeeders. De Speedfeeders zijn klepelbakken waarbij, net als bij de Verba-brijbakken, de varkens met hun neus de klep bewegen om voer te krijgen. "De Speedfeeder voor montage in de schei-

Verbakel introduceerde enkele jaren geleden de Verba-Speedfeeders, waarbij de varkens met hun neus de klep bewegen om voer te krijgen.

dingswand tussen twee hokken is volledig van RVS en kunststof en staat garant voor prima resultaten", aldus Verbakel. De Verba-Speedfeeder is geschikt voor groepen varkens van 12 tot 20 dieren per zijde. Voor de MIA-Vamil zijn er speciale varianten leverbaar. "De variant voor vleesvarkens wordt almaar meer ingezet bij nieuwbouw en renovatie", aldus de producent. Op de beurs LIV in Venray (zie pagina 18), zal Verbakel een nieuwe variant van de Speedfeeder tonen. Voor biggen is er ook een Speedfeeder leverbaar met een kleinere en ondiepere trog. "Maar de laatste tijd zijn de bekende droogvoerbakken voor biggen weer bezig met een opmars, omdat gespeende biggen nu eenmaal het makkelijkste en snelste leren op een gewone droogvoerbak. Dat gaat ten koste van de Klepelbakken voor biggen, een niet verwachte, maar begrijpelijke ontwikkeling. In de erg belangrijke eerste twee weken na het spenen, moeten de biggen beslist snel en veel voer opnemen en daar waar vleesvarkens de bediening van een klepelbak vlot onder de knie hebben, is dit bij biggen toch een ander verhaal", aldus Verbakel. "Gedegen kennis, ervaring op het gebied van de varkenshouderij en overleg met de varkenshouder hebben ons programma voor zeugen, biggen en vleesvarkens compleet gemaakt", besluit hij.

De populariteit van droogvoerbakken voor biggen neemt weer toe, omdat gespeende biggen daarmee het makkelijkste en snelste leren eten.

Verhuizing LIV goed ontvangen

Hoge verwachtingen eerste editie LIV Venray

Varkenshouderij | Tekst en foto's: **Durkje Hietkamp**

De LIV is verhuisd. Begin maart vindt de vakbeurs voor het eerst plaats in Venray en de verwachtingen zijn hoog. Evenementenhal Venray ligt midden in het kerngebied van de intensieve veehouderij, verklaart de organisatie.

Venray is de derde beurslocatie van de Evenementenhal Holding, naast Evenementenhal Hardenberg en Gorinchem. Het nieuwe beursgebouw in Venray beleefde eind vorig jaar zijn primeur met de vakbeurs Tuinbouw Relatiedagen. Nu is het de beurt aan de Landbouwdagen Intensieve Veehouderij (LIV). Venray moet de druk op de Evenementenhal Gorinchem verlichten. Volgens Herman van der Most, algemeen directeur van de Evenementenhal Holding, is de planning daar niet meer rond te krijgen. "Externe aanvragen zijn er bijna niet te honoreren. Een derde Evenementenhal past precies in de ambitie van ons bedrijf."

Locatie

"Evenementenhal Venray ligt midden in het gebied van de intensieve veehouderij. Daarom is besloten om de LIV te verhuizen van Gorinchem naar Venray", vertelt Judith Pelgrim, beursorga-

nisator Evenementenhal. "Dit verhuizen is erg goed ontvangen door de exposanten. Op dit moment is het netto vloeroppervlak ten opzichte van LIV Gorinchem vergroot met 1400 vierkante meter. Ruim 250 exposanten hebben zich reeds aangemeld en de aanmeldingen blijven nog steeds binnenstromen. We hebben de beursvloer zelfs nog weer vergroot." In totaal kent Evenementenhal Venray een inpanning oppervlakte van 40.000 m².

Milieu

Ook de geluiden over het te verwachten aantal bezoekers zijn goed. "Via exposanten krijg ik door dat veel klanten nieuwsgierig zijn en graag een kijkje op de beurs willen nemen", aldus Pelgrim. Innovatie op het gebied van dierwelzijn en milieu zijn wederom belangrijke aandachtspunten van de vakbeurs. Standhouder KWB Boxtel spitst zich onder andere toe op innovatieve oplossingen op het gebied van luchtbehandelingsystemen. Het bedrijf kwam onlangs positief in het nieuws met een nieuw varkensstalconcept. Bij de realisering van deze zogenaamde Sanastal werkt KWB Boxtel nauw samen met Sprikk architecture en Genugten Agri. Het concept combineert op innovatieve wijze nieuwe technieken op de gebieden van luchtwassen, luchtcirculatie, gebruik van passieve energie en energierugwinning in een vleesvarkensstal die de leefomstan-

LIV Venray

De LIV vindt plaats op 1, 2 en 3 maart van 13.00 tot 22.00 uur in Evenementenhal Venray. Fabrikanten, importeurs, handelondernemingen, dienstverlenende en branchegerelateerde bedrijven die zich richten op kalver-, varkens- en pluimveehouders presenteren zich hier. De vakbeurs is op uitnodiging van de exposanten te bezoeken. Bij de beursreceptie kost een kaart 20 euro. Parkeren is gratis.

digheden voor dier en mens sterk verbetert. De naam 'Sanastal' staat dan ook voor 'gezonde stal'. De centrale luchtbehandelingsunit verwijdert niet alleen ziektekiemen in de in- en uitgaande lucht (door gebruik UV), maar zorgt ook voor een stabiel ventilatiedebiet en stal-klimaat. Daardoor gaan de dieren beter groeien (betere voederconversie) en hoeven minder of geen antibiotica te worden gebruikt. De meerfasen-biologische luchtwasser houdt de emissies van geur, ammoniak en fijnstof onder controle. In februari 2011 wordt de subsidie-uitspraak verwacht om een stal van 3000 vleesvarkens volgens dit ontwerp te kunnen bouwen. ♦

BIG Challenge

Een biggenrace georganiseerd door het BIG Challenge-team zal voor het nodige spektakel zorgen op de LIV. Van 14.00 tot 21.00 uur zal er op elk heel uur een race worden gehouden, waarbij de volledige opbrengst naar BIG Challenge 2011 gaat om onderzoek naar de behandeling van kanker mogelijk te maken. www.bigchallenge2011.nl

